

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE
ȘI GESTIUNEA AFACERILOR
CLUJ-NAPOCA
ȘCOALA DOCTORALĂ

TEZĂ DE DOCTORAT

REZUMAT

Supravegherea macroprudențială bancară – *obiective, mijloace și tehnici specifice*

Conducător de doctorat,
Prof.univ.dr. Ioan I. Trenca

Doctorand,
Péter Balogh

Cluj – Napoca, 2013

Cuprins

Structura tezei de doctorat	3
Introducere	5
Sinteză capitolul 1	9
Sinteză capitolul 2	11
Sinteză capitolul 3	14
Sinteză capitolul 4	18
Concluzii și perspective ale cercetării	22
Bibliografie selectivă	26

Structura tezei de doctorat

INTRODUCERE

CAP. 1. SUPRAVEGHEREA MACROPRUDENȚIALĂ BANCARĂ – ABORDĂRILE TEORETICE ACTUALE

- 1.1. Reglementarea bancară – suport al supravegherii bancare
  - 1.1.1. Reglementare bancară versus supraveghere bancară – delimitări conceptuale
  - 1.1.2. Raționamentul și tipologia reglementărilor bancare
- 1.2. Relația macroprudențialitate bancară - stabilitate financiară
- 1.3. Riscul sistemic – obiectiv al supravegherii macroprudențiale bancare
  - 1.3.1. Conceptul de risc sistemic bancar
  - 1.3.2. Dimensiuni ale riscului sistemic bancar
  - 1.3.3. Sursele generatoare de risc sistemic bancar
- 1.4. Forme și caracteristici ale supravegherii macroprudențiale bancare

CAP. 2. OBIECTIVE ȘI POLITICI ALE SUPRAVEGHERII BANCARE MACROPRUDENȚIALE

- 2.1. Evoluții și tendințe ale bankingului în contextul globalizării financiare
  - 2.1.1. Evoluții privind modelele de business bancar
  - 2.1.2. Modelul de activitate bancară „Originate To Distribute”
- 2.2. Impactul crizelor financiar-bancare privind apariția și dezvoltarea supravegherii macroprudențiale
  - 2.2.1. Forme de manifestare și caracteristici ale crizelor financiar - bancare
  - 2.2.2. Caracteristicile crizei bancare începute în perioada 2007 – 2008
  - 2.2.3. Impactul crizelor financiar – bancare asupra mediului economic și a stabilității financiare
- 2.3. Complementaritatea dintre supravegherea macro și microprudențială. Limitele abordării microprudențiale în activitatea de supraveghere bancară
- 2.4. Obiectivele politicii macroprudențiale. Interacțiunea dintre politica monetară, supravegherea bancară macro și cea microprudențială
  - 2.4.1. Obiectivele politicii macroprudențiale
  - 2.4.2. Interacțiunile politicii monetare cu supravegherea bancară macro și microprudențială

CAP. 3. MODELE ȘI MIJLOACE ALE SUPRAVEGHERII MACROPRUDENȚIALE BANCARE ÎN CONTEXT EUROPEAN

3.1. Preocupări teoretice și practice privind implementarea supraveglierii macroprudențiale financiare și bancare

3.2. Cadrul instituțional european al supraveglierii macroprudențiale financiare și bancare

3.2.1. Arhitectura cadrului instituțional de supraveghere macroprudențială

3.2.2. Modele cadru ale supraveglierii macroprudențiale – delimitări teoretice și practice

3.2.3. Caracteristicile Sistemului European de Supraveghere Financiară și Bancară

3.2.4. Mecanismul unic de supraveghere bancară

3.2.5. Cadrul de supraveghere macroprudențială financiară și bancară - specificul României

3.2.6. Instituțiile de sprijin pentru implementarea supraveglierii macroprudențiale financiare și bancare

3.3. Metode și tehnici specifice utilizate în supravegherea macroprudențială bancară

3.3.1. Bazele de date statistice – importanță și rol în analiza macroprudențială bancară

3.3.2. Sistemul de indicatori utilizat în supravegherea macroprudențială bancară

3.3.3. Necesitatea și utilitatea folosirii instrumentelor de politică macroprudențială în supravegherea bancară

CAP. 4. UTILIZAREA INDICATORILOR RELEVANȚI ÎN SUPRAVEGHEREA MACROPRUDENȚIALĂ A SISTEMELOR BANCARE DIN ȚĂRILE CENTRALE ȘI EST EUROPENE. STUDIU EMPIRIC

4.1. Descrierea datelor și indicatorilor utilizați în studiul empiric. Limitele studiului

4.2. Analiza descriptivă a datelor folosite în evaluarea macroprudențială bancară

4.3. Metodologia empirică și rezultatele estimărilor regresionale modelate în studiul empiric

CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE ALE CERCETĂRII

BIBLIOGRAFIE

ANEXE

Cuvinte cheie: supraveghere bancară macroprudențială, reglementare bancară, risc sistemic, stabilitate financiară, instrumente macroprudențiale,

Introducere

Activitatea bancară are o istorie îndelungată și reprezintă seva oricărei economii moderne. Acum 40 – 50 de ani bankingul era mult mai simplu decât în zilele noastre. Modelul tradițional de banking presupunea preluarea de către bănci a economiilor firmelor și indivizilor și alocarea lor societăților și indivizilor care aveau nevoie de credite pentru finanțarea diferitelor achiziții și proiecte de investiții.

În perioada scursă de la Marea Depresiune și până la recenta criză financiară au avut loc mai multe schimbări în activitatea bancară, iar reglementarea și supravegherea bancară au avut un rol important în orientarea activităților bancare. Dereglementarea a condus la dezvoltarea dezechilibrelor financiare, iar reglementările bancare au fost adoptate de cele mai multe ori ca reacție la evoluțiile necorespunzătoare din domeniul bancar. Dureroasa criză financiară din 1933 când în Statele Unite ale Americii peste 9000 de bănci au intrat în faliment a determinat adoptarea celebrului act Glass Steagall care prevedea separarea bankingului comercial de bankingul investițional în scopul limitării riscurilor la care se expun băncile. Separarea activităților a permis funcționarea băncilor în condiții de stabilitate până în anii '70, după care au început schimbările majore în activitățile băncilor, schimbări care nu au fost corelate cu adaptări corespunzătoare ale activității de supraveghere bancară. Dereglementarea a continuat, considerându-se că fondurile trebuiau alocate acelor care puteau să le folosească cu maximă eficiență indiferent de regiunea geografică. Băncile centrale au renunțat treptat la controlarea exagerată a ratelor dobânzilor, a creșterii creditelor, ajungându-se să se permită combinarea activităților bancare cu cele de asigurare și de investiții pe piața de capital, permițându-se de asemenea ca băncile comerciale să dețină în proprietate instituții nonbancare care prestau servicii financiare.

Wellink consideră că reglementarea și supravegherea bancară în demersul lor de a limita dezechilibrele bancare au unele dezavantaje cum ar fi suportarea de costuri suplimentare de către băncile comerciale (ca de exemplu impunerea unei rezerve minime de capital mai mari față de nivelul pe care băncile comerciale l-ar considera ca fiind suficiente), creșterea birocrăției deoarece băncile comerciale trebuie să completeze mai multe formulare și trebuie să transmită autorităților de supraveghere mai multe date prudențiale, depunerea de efort suplimentar pentru îndeplinirea cerințelor prudențiale care ar putea avea efecte negative, ca de exemplu limitarea accesului pe piețe care deteriorează mediul concurențial, limitarea inovațiilor financiare datorită necesității respectării unor cerințe prudențiale stricte (Wellink 2009).

Suntem de acord cu aceste afirmații, însă așa cum vom constata în cadrul tezei sistemul financiar global a explodat în perioada anilor 2000, iar dereglementarea și deficiențele de

supraveghere au condus la explozia inovațiilor financiare, la integrarea piețelor și investitorilor într-o piață globală. Această dezvoltare a fost făcută cu prețul neînțelegerii riscurilor, a piețelor și produselor interconectate, deosebit de complexe, cu prețul neînțelegerii activităților desfășurate de conglomeratele financiare datorită complexității lor și cu prețul finanțării bazate pe inovațiile pieței care au condus la dezintermediere bancară.

Supravegherea prudențială are rolul de a diminua externalitățile negative ale activității bancare asupra economiei. Permișiunea evoluțiilor bancare caracterizate printr-un ridicat apetit la risc cu scopul obținerii de profituri mari în detrimentul stabilității bancare nu dovedește existența unei activități de supraveghere bancară eficace. Rezultatul supravegherii bancare inadecvate se traduce în costuri economico-sociale enorme determinate de ultima criză financiară, precum și în faptul că majorarea volumului și complexității sistemului financiar global nu au condus la dezvoltarea proporțională a economiei mondiale.

Criza financiară din perioada 2007-2008 a început ca și o criză de lichiditate. Apoi, mai multe țări au început să se confrunte cu criza datoriilor suverane (de exemplu Grecia și Spania). Însă efectele dezechilibrelor bancare dezvoltate de-a lungul timpului nu se opresc aici. Dovadă este criza bancară din Cipru unde la un nivel al PIB-ului de 17 miliarde euro înregistrat în anul 2011 s-au constituit depozite bancare în valoare de 79 miliarde euro. Depozitele depășesc de 4 ori PIB-ul țării, o mare parte din aceste depozite fiind constituite de nerezidenți datorită unor avantaje fiscale. Situația din Cipru este un exemplu elocvent al supravegherii bancare neadecvate, constatându-se un dezacord între situația bancară și situația macroeconomică a unei țări.

Primii pași oficiali în supravegherea la nivel macro au fost făcuți la nivel european prin înființarea și funcționarea începând cu 01 ianuarie 2011 a Sistemului European de Supraveghere Financiară cu cei doi piloni: supravegherea microprudențială și supravegherea macroprudențială. Un alt pas spre care se tinde la nivelul Uniunii Europene este constituirea Uniunii Bancare care prin cele patru componente ale sale, cadrul unic de reglementare, mecanismul de supraveghere unic, schema armonizată paneuropeană de garantare a depozitelor și mecanismul unic de rezoluție bancară va avea efecte importante asupra stabilității sistemelor bancare în ansamblul lor.

Studii și cercetări cu privire la domeniul supravegherii macroprudențiale abundă. Cu toate acestea considerăm că această activitate este în curs de formare. Este nevoie de clarificarea unor aspecte legate de definirea și formularea obiectivelor acestei activități, a celor legate de instituțiile care trebuie însărcinate cu această activitate, precum și cu privire la indicatorii și instrumentele care ar trebui utilizate.

Motivația alegerii acestei teme de cercetare rezultă tocmai din noutatea și incertitudinile ce țin de activitatea de supraveghere macroprudențială bancară, precum și din importanța acestei activități pentru asigurarea stabilității sistemelor bancare în particular și a sistemului financiar în

general. Pe de o parte, gestionarea riscului sistemic necesită orientarea supravegherii prudențiale spre monitorizarea situației și evoluției de ansamblu a sistemelor bancare naționale combinată cu monitorizarea politicilor monetare și cu supravegherea microprudențială a băncilor. Pe de altă parte, sistemul real relaționează puternic cu sistemul bancar având repercursiuni asupra stabilității bancare și financiare.

Scopul cercetării este de a analiza și aprofunda aspectele teoretice și metodologice de supraveghere macroprudențială a sistemelor bancare în scopul asigurării stabilității financiare. Având în vedere noutatea acestui domeniu, am dorit să cercetăm în primul rând problemele structurale și instituționale în realizarea supravegherii macroprudențiale. În al doilea rând, am dorit să identificăm și să analizăm practicile de monitorizare macroprudențială ale băncilor la nivel național și internațional inclusiv mijloacele utilizate în acest sens la nivel global. În al treilea rând, aspectele teoretice și metodologice sunt completate de cercetarea empirică prin care se evidențiază implicațiile evoluțiilor macroeconomice asupra sistemelor bancare. Scopul final al cercetărilor este orientat spre evidențierea necesității implementării la nivel național și european al unui cadru de supraveghere macroprudențial eficient și eficace.

Obiectivele specifice stabilite pentru realizarea scopului cercetării sunt:

- analiza modului de definire a noțiunilor de bază ce țin de supravegherea macroprudențială, precum și a diferențelor dintre acestea;
- identificarea dimensiunilor și surselor riscului sistemic;
- analiza modului în care s-a schimbat activitatea bancară de-a lungul timpului, precum și efectele acestor schimbări asupra băncilor și economiilor naționale;
- analiza tipologiei și caracteristicilor crizelor financiare, respectiv analiza consecințelor acestora asupra stabilității economice și financiare;
- analiza și identificarea obiectivelor supravegherii macroprudențiale;
- identificarea și analiza modului de relaționare a politicii macroprudențiale cu alte politici;
- identificarea problemelor legate de dezvoltarea instituțiilor care ar trebui însărcinate cu supravegherea macroprudențială;
- analiza și evaluarea rolului instituțiilor europene și internaționale în asigurarea stabilității financiare, inclusiv în România;
- studierea tipologiei și a rolului mijloacelor macroprudențiale în asigurarea stabilității financiare;
- identificarea unor semnale de risc și a unor vulnerabilități bancare în țările est-central europene;
- cercetarea modului de interacțiune dintre mai mulți factori ai economiei reale și o serie de indicatori macroprudențiali bancari.

Metodologia de cercetare. Suportul teoretico-științific al cercetării se regăsește în literatura de specialitate publicată de cercetători și specialiști, români și străini, în domeniul financiar-bancar, respectiv în lucrările de specialitate publicate de către cercetătorii marilor organisme și instituții financiare implicate în monitorizarea riscurilor sistemice și asigurarea stabilității financiare, dintre care amintim: lucrările publicate de FMI, Banca Mondială, Banca Reglementelor Internaționale și comitetele care funcționează în cadrul acesteia, inclusiv Comitetul Basel de Supraveghere Bancară, lucrări publicate de băncile centrale și autoritățile de supraveghere financiară și bancară din lume, inclusiv cele publicate de Banca Centrală Europeană. De asemenea, în vederea atingerii scopului cercetării în cadrul primelor trei capitole s-au utilizat metodele de cercetare științifică consacrate de tipul metodei de analiză și sinteză, inducția, deducția, analogia, după care în capitolul patru, pentru realizarea studiului empiric, s-au adăugat ca și metode de cercetare, metoda analizei factoriale și comparative, metodele statistico-matematice. Pentru realizarea studiului econometric s-au utilizat date macroprudențiale bancare și date macroeconomice compilate din două surse: Banca Mondială și Eurostat. Analiza empirică s-a realizat prin tehnica regresională în panel cu efecte fixe folosind metoda celor mai mici pătrate.

Lucrarea este *structurată* în patru capitole, o parte introductivă și o parte dedicată concluziilor desprinse din cercetare.

Sinteză capitolul 1

SUPRAVEGHEREA MACROPRUDENȚIALĂ BANCARĂ – ABORDĂRILE TEORETICE ACTUALE

În primul capitol s-a examinat terminologia de bază utilizată în supravegherea bancară. În literatura de specialitate, în special în cea scrisă în limba engleză, uneori se confundă sau se folosesc în același scop termenii „reglementare bancară” și „supraveghere bancară”.

Reglementarea și supravegherea sunt două noțiuni strâns legate între ele. Etimologic, termenul englez „*regulation*” este o extensie a cuvântului latinesc *regula* a cărei traducere este „reguli”. În fiecare țară, guvernele elaborează reguli care definesc oficial ce este o bancă, ce fel de operațiuni pot sau nu pot să desfășoare băncile, cum și unde pot sau nu pot să își desfășoare activitatea băncile, ce drepturi și obligații reciproce au băncile și autoritățile de reglementare (Barth, Caprio și Levine 2006).

Reglementarea bancară este ansamblul de reguli de conduită din domeniul bancar, emise de organele de stat competente, a cărei respectare poate fi asigurată prin constrângere. *Supravegherea bancară* se definește ca fiind acțiunea de a observa, de a păzi cu grijă, cu atenție, cu autoritate respectarea ansamblului de norme din domeniul bancar, precum și rezultatele acestei acțiuni de supraveghere.

Reglementarea bancară poate fi clasificată în funcție de raționamentul reglementărilor bancare în reglementare economică și reglementare socială. Reglementările economice sunt, de fapt, instrumente de restrângere a puterii pe piață. Reglementarea socială, așa numita reglementare a siguranței, solidității mediului bancar, se referă în sens general la protecția consumatorilor (Majone 1996).

O altă abordare prezentată de Llewellyn (1999a) identifică două tipuri generale de reglementări bancare, reglementarea prudențială și reglementarea conduitei afacerilor. Reglementarea prudențială are ca scop siguranța și soliditatea sistemului bancar, urmărind atât stabilitatea financiară cât și protecția deponenților. Reglementarea conduitei afacerilor (din engl. *conduct of business regulation*) are ca scop stabilirea regulilor de bună practică și de conducere a afacerilor băncilor în legătură cu clienții lor. Mai există și o a treia categorie de reglementări și anume reglementările protective (Cranston 1997) prin care se stabilește un cadru de politici de intervenție și de salvare a băncilor, se furnizează metode de rezoluție mai mult sau mai puțin explicite, în special în situații de crize.

În limba engleză, reglementarea prudențială (în engl. *prudential regulation*), în sens larg se referă la propunerile de standarde sau norme de fond, la monitorizarea și punerea lor în aplicare. În sens restrâns, reglementarea prudențială (engl. *prudential regulation*) se referă doar la normele de

fond, în timp ce supravegherea (engl. *supervision*) se referă la monitorizarea efectivă și la punerea în aplicare a standardelor prudențiale (Dragomir 2010).

Supravegherea macroprudențială are un rol covârșitor în asigurarea stabilității financiare. Stabilitatea financiară nu are o definiție unanim acceptată însă, Borio și Drehmann (2009b) în cadrul unui studiu publicat de Banca Reglementelor Internaționale, analizează modalitățile de definire a stabilității financiare, identificând trei elemente comune ale acestor definiții:

- în primul rând, aceste definiții se referă la sistemul financiar în ansamblul său în detrimentul instituțiilor individuale;
- în al doilea rând, nu iau în considerare în mod izolat sistemul financiar, ci măsoară beneficiile și costurile economice (bunăstarea economică) în termeni de „economie reală” (activitate economică);
- și în al treilea rând definițiile fac referire explicită la instabilitatea financiară, opusul stabilității, ceea ce este mai concret și observabil.

De asemenea, nu există o definiție unanim acceptată a riscului sistemic. În concepția lui O. de Bandt și P. Hartmann (2000), riscul sistemic, în sens general, este un fenomen al economiei și al sistemului financiar. Cei doi cercetători definesc riscul sistemic pe baza a trei concepte: evenimentul sistemic, șocul sistemic și mecanismul de propagare. Riscul sistemic are o dimensiune structurală (modul cum este distribuit riscul în cadrul sistemului financiar la un moment dat) și o dimensiune temporală (felul în care evoluează riscul în timp). Literatura economică cuprinde o serie de studii referitoare la sursele riscului sistemic, existând două surse principale: *șocurile de amploare, de scară largă și acumularea de dezechilibre de scară largă*, ca de exemplu boomul creditelor. Dintre cei care au studiat sursele riscului sistemic amintim pe Allen și Gale (1998, 2000, 2004), Cassola, și alții (2008), De Bandt, Hartmann și Peydro (2012), Diamond și Rajan (2005), Duffie și Lando (2001), Gorton (1988), Hartmann, Straetmans și De Vries (2004), H. P. Minsky (1977, 1982), Tirole (2008).

Ținând cont de faptul că sistemele bancare fac parte dintr-un sistem mai amplu care este sistemul financiar, am analizat tipologia activităților de supraveghere financiară care poate fi: sectorială, funcțională, integrată și în funcție de obiective.

Sinteză capitolul 2

OBIECTIVE ȘI POLITICI ALE SUPRAVEGHERII BANCARE MACROPRUDENȚIALE

În capitolul doi s-a analizat evoluția globală a activității bancare evidențiindu-se transformările apărute în activitățile desfășurate de bănci, în produsele utilizate și în modul de finanțare a băncilor. Scopul acestei analize este de a identifica urmările acestor evoluții, care în opinia noastră se datorează reglementării și supravegherii bancare neadecvate.

Conform datelor publicate de FMI în Raportul Global de Stabilitate Financiară din octombrie 2012 s-a constatat creșterea în valori nominale a dimensiunii sistemului financiar global, dar diminuarea ca și pondere în totalul economiei mondiale. Acest lucru denotă faptul că majorarea în volum a sistemului financiar global, în general și a volumului inovațiilor financiare în special nu a condus de fapt la o creștere cel puțin proporțională a dezvoltării economice mondiale. Astfel, intermedierea nonbancară a crescut foarte mult, lucru care nu putem spune că ar fi neapărat rău, doar că există o serie de deficiențe ale finanțării bazate pe piață (engl. „market-based finance”) care trebuiau eliminate. Aceste deficiențe sunt:

- riscurile nu sunt bine înțelese sau nu sunt clare, în special riscurile legate de interconexiunile dintre produse și dintre piețe;
- nepublicarea datelor sau publicarea unui volum relativ redus de date legat de operațiunile realizate de instituțiile nebancare;
- capitalizare redusă a instituțiilor nebancare furnizoare de finanțări;
- complexitatea mare a intermediarilor financiari.

Considerând declanșarea crizelor financiar-bancare ca fiind una din cauzele care au determinat apariția supravegherii macroprudențiale s-au examinat și identificat trei tipuri de crize financiare: criza valutară, criza bancară și criza datoriilor suverane. Implicațiile economico-sociale ale acestora sunt enorme. Studiile teoretice și empirice (de ex. Bordo, și alții (2001), Laeven și Valencia (2008), Kaminsky și Reinhart (1999)) au arătat că delimitarea între diferitele tipuri de crize financiare este greu de efectuat, acestea coexistând sub forma crizelor duble (engl. *twin crises*), sub forma combinată criză valutară-criză bancară (crizele din Asia – 1997, Rusia – 1998, Turcia – 2000), criza valutară-criză fiscală (Brazilia – 1999), criza valutară-criza datoriei externe (Mexic – 1994, Argentina-2001) sau chiar crize triple (engl. *triple crises*) sub forma combinării celor trei tipuri de crize (bancară, valutară și a datoriilor).

Crizele financiare se manifestă la nivelul instituțiilor financiare, care pot fi bănci, companii de asigurări, societăți de intermediere financiară sau conglomerate financiare. Cu toate acestea, băncile au rol principal în declanșarea, transmiterea și rezolvarea crizelor financiare.

Cunoscând în profunzime elementele definiției ale supravegherii macroprudențiale, identificând efectele supravegherii bancare inadecvate asupra sistemelor bancare și economiei reale, obiectivele supravegherii macroprudențiale comparativ cu cele ale supravegherii microprudențiale pot fi conturate astfel:

Tabel nr. 1 Obiective specifice ale supravegherii macroprudențiale versus supravegherea microprudențială

	Supraveghere macroprudențială	Supraveghere microprudențială
Obiectiv imediat	Limitarea riscului sistemic; limitarea prăbușirii unui segment important al sistemului financiar	Limitarea riscului de prăbușire a unei instituții individuale (risc idiosincratic)
Obiectiv final	Reducerea pierderilor de PIB	Protecția consumatorului (deponent/investitor)
Caracteristica riscului	Endogenă: își are originea în comportamentul colectiv și în legăturile dintre instituții	Exogenă: independent de instituția individuală
Corelațiile și expunerile comune dintre instituții	Importante	Irelevante
Implementarea supravegherii	În funcție de riscul de sistem (top-down)	În funcție de riscul individual (bottom up)
Concentrarea supravegherii	(A) pondere mare acordată instituțiilor mari și complexe (B) monitorizare de piață (C) orientare contraciclică	Protecția instituțiilor individuale

Sursa: Crockett (2000), Borio (2003) și Chul (2006)

Până la declanșarea recente crize financiare, existau câteva soluții care se presupuneau că asigură stabilitatea financiară în ansamblu, și anume:

- se credea că sistemul financiar în ansamblu putea fi condus prin combinarea politicii monetare cu reglementarea și supravegherea microprudențială;
- este nevoie de un instrument independent pentru realizarea obiectivelor fiecărei politici;
- supravegherea fiecărei componente a sistemului financiar este suficientă pentru supravegherea întregului sistem.

În realitate, politica macroprudențială interacționează cu cele 2 obiective: politica monetară și supravegherea microprudențială. Această interacțiune este necesară deoarece, politica monetară are ca obiectiv stabilitatea prețurilor pe baza căreia se asigură dezvoltarea economică, iar supravegherea microprudențială asigură stabilitatea fiecărei instituții în parte. Între aceste două politici se pot dezvolta anumite dezechilibre, care nu pot fi observate și nici administrate corespunzător, nici de politica monetară și nici de supravegherea microprudențială. Aceste dezechilibre sunt ținta supravegherii macroprudențiale cu care trebuie să interacționeze celelalte două politici.

Sinteză capitolul 3

MODELE ȘI MIJLOACE ALE SUPRAVEGHERII MACROPRUDENȚIALE BANCARE ÎN CONTEXT EUROPEAN

În capitolul trei s-au conturat elementele necesare realizării supravegherii macroprudențiale în condiții de eficacitate și eficiență maximă. Crearea unui cadru unitar pentru supravegherea macroprudențială este preocuparea principală a mai multor instituții și autorități financiare internaționale, dintre care amintim: Fondul Monetar Internațional, Comitetul de Stabilitate Financiară, Banca Reglementelor Internaționale. Aceste instituții sunt preocupate de dezvoltarea unui cadru al supravegherii macroprudențiale deoarece stabilitatea financiară și setul de politici care contribuie la menținerea stabilității financiare reprezintă componente principale în asigurarea stabilității interne și externe ale țărilor membre ale acestor instituții financiare. Politica macroprudențială este complementară politicii microprudențiale și interacționează cu politica monetară care are impact asupra stabilității financiare sistemice. Politica fiscală are de asemenea influență în asigurarea stabilității financiare, însă scopul ei este stabilizarea macroeconomică, influențarea alocării resurselor și a redistribuirii veniturilor.

În conturarea cadrului instituțional al supravegherii macroprudențiale s-au identificat unele probleme legate de: mandat, competențe și instrumente, responsabilitatea și transparența mecanismelor, componența organului decizional și mecanismele de coordonare a politicilor interne. Astfel, mandatul macroprudențial trebuie să fie exprimat clar, în mod explicit. Mandatul formal poate îmbunătăți claritatea în luarea deciziilor, poate să elimine pasivitatea și paralizia în luarea deciziilor, în special când opiniile diferă. Instituția însărcinată cu supravegherea macroprudențială trebuie să aibă competența de a colecta informații și de a lua decizii, precum și competența de a utiliza și a ajusta în mod direct instrumentele macroprudențiale. Este deosebit de importantă stabilirea organului responsabil pentru luarea deciziilor, iar transparența și claritatea în comunicarea deciziilor de politică macroprudențială reprezintă importante elemente de responsabilitate. Este nevoie de stabilirea exactă a organului de conducere a politicii macroprudențiale, în cadrul căruia băncile centrale joacă un rol important. De asemenea, este nevoie de coerență în aplicarea politicilor care țin de diminuarea riscului sistemic în special datorită consecințelor grave ale acestuia.

În cadrul unui studiu efectuat de FMI (Erlend, et al., 2011) s-au observat șapte tipuri de modele de aranjamente instituționale pentru realizarea politicii macroprudențiale. Aceste modele se diferențiază în funcție de gradul de integrare instituțională a băncii centrale și a autorităților de supraveghere, de deținătorul mandatului politicii de supraveghere macroprudențial, de rolul ministrului finanțelor sau al trezoriei, de separarea instituțională între luarea deciziilor de politică și controlul instrumentelor, de existența unui organism separat de coordonare între diferite politici.

La nivelul sistemului financiar al Uniunii Europene supravegherea macroprudențială este atribuită Comitetului European de Risc Sistemic. Tot la nivel european în vederea consolidării Uniunii Economice și Monetare, precum și ca un remediu la actuala criză Comisia Europeană a propus în luna septembrie 2012 constituirea Uniunii Bancare care ar avea 4 piloni: un cadru unic de reglementare, un mecanism unic de supraveghere, o schemă armonizată paneuropeană de garantare a depozitelor și un mecanism unic de rezoluție bancară.

În România, începând cu data de 31 iulie 2007, supravegherea financiară se realizează prin intermediul Comitetului Național de Stabilitate Financiară.

Mijloacele necesare realizării supravegherii macroprudențiale sunt:

- date statistice de calitate (din sistemul bancar și din mediul macroeconomic);
- indicatori și metode cantitative de identificare, măsurare, monitorizare și previziune a riscului sistemic;
- instrumente utilizate pentru diminuarea riscurilor macroprudențiale (instrumente de politică macroprudențială).

S-a constatat că este nevoie de îmbunătățirea calității informațiilor și a structurilor de colectare a datelor pentru a ajuta autoritățile să înțeleagă mai bine interconexiunile dintre sistemul financiar și expunerile comune la șocuri care pot conduce la riscuri sistemice de ansamblu, precum și înțelegerea legăturilor dintre sistemul financiar și economia reală.

Monitorizarea macroprudențială presupune existența unor indicatori care pot fi utilizați pentru analiza siguranței și stabilității actuale a sistemului financiar.

La nivel internațional, încă nu s-a ajuns la un consens cu privire la setul de indicatori care ar fi necesar și suficient pentru monitorizarea sistemului bancar în ansamblu. Literatura de specialitate conține o paletă diversă de teoretizări referitoare la posibilitățile de măsurare a „in/stabilității financiare”. Cu toate acestea, analizele empirice sunt limitate în ceea ce privește eficiența instrumentelor macroprudențiale utilizate ceea ce face dificilă conceperea unui cadru unitar al instrumentelor macroprudențiale. Totuși, acești indicatori pot fi clasificați în patru grupe mari (Borio și Drehmann, 2009):

- a) Indicatori ai dezechilibrelor financiare (*Indicators of Financial Distress*);
- b) Indicatori de avertizare timpurie (*Early Warning Indicators*);
- c) Indicatori bazați pe modele de tip vector autoregresiv (*Vector Autoregression Models – VARs*);
- d) Modele de măsurare multimodulare la nivel de sistem (de ex. teste de rezistență la presiune la nivel macro - *Macro Stress Tests*);

Alte mijloace prin care se asigură supravegherea macroprudențială sunt instrumentele macroprudențiale. Instrumentele de politică macroprudențială pot fi definite în sens larg ca fiind un set de măsuri destinate pentru monitorizarea, prevenirea și tratarea riscurilor sistemice și pentru diminuarea costurilor crizelor sistemice (Delgado și Meza Dec. 2011).

Studii cu privire la utilizarea instrumentelor macroprudențiale au fost întreprinse de mai mulți autori dintre care amintim: Galati și Moessner (2011), Lim, și alții (October 2011), Borio (2010), Crockett (2000), Drehmann, Borio, și alții (2010), Elsinger, Lehar și Summer (2006), Goodhart și Segoviano (2009). Abordările cu privire la clasificarea instrumentelor macroprudențiale sunt diferite, nefiind o taxonomie standard a acestora.

Instrumentele macroprudențiale se pot împărți în două categorii:

- 1) instrumente utilizate pentru diminuarea amenințărilor rezultate din creșterea excesivă a creditării;
- 2) instrumente utilizate pentru diminuarea vulnerabilităților structurale și a mecanismelor cheie de amplificare a riscului sistemic.

Principalele instrumente macroprudențiale utilizate la nivel global sunt sintetizate în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 2 Instrumentele de politică macroprudențială utilizabile în activitatea de supraveghere bancară

	Instrumente care se adresează pericolelor rezultate din creșterea excesivă a creditării	Instrumente care se adresează vulnerabilităților structurale și mecanismelor cheie de amplificare a riscului sistemic
Instrumente de influențare a capitalului	Cerințe de capital variabile în timp / ponderările la risc; Provizionare variabilă în timp /provizionarea dinamică;	Capacitate de absorbție suplimentară a pierderilor în cazurile de importanță sistemică; Taxarea surselor de finanțare care nu sunt de bază;
Instrumente de influențare a creditului	Plafoane de creditare sau plafonarea creșterii creditării; Limitări, variabile în timp, ale ratei „loan-to-value (LTV)” sau ale ratei serviciului datoriei funcție de venituri („debt service-to-income ratio (DTI)”); Stabilirea de „haircut”-uri și marje dinamice;	Limite privind riscul de concentrare a contrapartidei;

	Instrumente care se adresează pericolelor rezultate din creșterea excesivă a creditării	Instrumente care se adresează vulnerabilităților structurale și mecanismelor cheie de amplificare a riscului sistemic
Instrumente de influențare a lichidității	Cerințe marginale minime, variabile în timp; Necesarul rezervelor minime obligatorii	Limitarea creditării în valută; Limitări asupra necorelărilor de maturitate dintre active și pasive bancare; Limitări ale pozițiilor valutare nete deschise sau a necorelărilor;
Instrumente structurale		Cerințe de rezoluție pentru instituțiile financiare de importanță sistemică (SIFIs); Politici de publicare pentru piețe și instituții care ținesc riscul sistemic.

Sursa: (FSB, IMF, BIS October 2011) și (Weistroffer 2012)

Sinteză capitolul 4

UTILIZAREA INDICATORILOR RELEVANȚI ÎN SUPRAVEGHEREA MACROPRUDENȚIALĂ A SISTEMELOR BANCARE DIN ȚĂRILE CENTRALE ȘI EST EUROPENE. STUDIU EMPIRIC

În capitolul patru, s-a subliniat prin metode econometrice necesitatea existenței unei activități de supraveghere macroprudențială eficace. Scopul acestui studiu empiric este identificarea dezechilibrelor din sistemele bancare a 10 țări din Europa Centrală și de Est, membre ale Uniunii Europene. Totodată, s-a dorit investigarea influenței diferitelor variabile macroeconomice asupra principalilor indicatori macroprudențiali bancari, adică a relației dintre sistemul bancar și economia reală. De asemenea, s-a dorit examinarea trendurilor din economiile și sistemele bancare ale țărilor analizate, acesta fiind și unul din obiectivele monitorizării macroprudențiale.

Astfel, pentru realizarea studiului s-au cuprins în eșantion 10 țări din Europa Centrală și de Est, membre ale Uniunii Europene (Bulgaria, Cehia, Estonia, Ungaria, Letonia, Lituania, Polonia, România, Slovacia și Slovenia). Datele cuprinse în studiu sunt aferente perioadei 2000 – 2011, fiind compilate din trei baze de date: două baze de date ale Băncii Mondiale (World Development Indicators și Global Financial Development) și Eurostat. În studiu sunt cuprinși 18 indicatori de tipul indicatorilor macroprudențiali bancari, macroeconomici, monetari, a indicatorilor bazați pe piață și structurali.

Tabel nr. 3 Indicatorii utilizați în studiul empiric

Nr. crt.	Indicator	UM	Simbol indicator	Tip indicator	Sursa	Simbol variabilă
1.	Rata capitalului bancar în total active	%	CAPA	FSI	WDI	capa
2.	Rata rezervelor bancare lichide în activele băncilor	%	LIQU	FSI	WDI	liqu
3.	Rata creditelor neperformante în total credite brute	%	NPER	FSI	WDI	nper
4.	Rata rentabilității economice - ROA	%	ROA	FSI	GFD	roa
5.	Rata rentabilității financiare - ROE	%	ROE	FSI	GFD	roe
6.	PIB pe cap de locuitor	Constant 2000 US\$	GDPC	Macroec.	WDI	gdpc
7.	Inflația - deflatorul PIB-ului	%(anual)	GDPD	Macroec.	WDI	gdpd
8.	Evoluția PIB	%(anual)	GDPG	Macroec.	WDI	gdpg
9.	Deficit/excedent guvernamental	%	GOV	Macroec.	Eurostat	gov
10	Raportul dintre masa monetară intermediară	%	MQM	Monetar	WDI	mqm

Nr. crt.	Indicator	UM	Simbol indicator	Tip indicator	Sursa	Simbol variabilă
	(M2) și rezervele totale					
11	Ponderea creditului intern acordat sectorului privat în PIB	% din PIB	PRVT	Macroec.	WDI	prvt
12	Ponderea comerțului extern în PIB	% din PIB	TRD	Macroec.	WDI	trd
13	Rata șomajului	%	UNR	Macroec.	Eurostat	unr
14	Spread-ul ratei dobânzii (rata dobânzii la credite minus rata dobânzii la depozite)	%	INRS	Piață	WDI	inrs
15	Rata de schimb nominală efectivă – 27 parteneri comerciali	%	NEER	Piață	Eurostat	neer
16	Rata reală a dobânzii	%	RINR	Piață	WDI	rinr
17	Prima de risc la împrumuturi (rata la împrumuturi minus rata la obligațiunile de trezorerie)	%	RISK	Piață	WDI	risk
18	Gradul de concentrare bancară	%	BCO	Structural	GFD	bco

Studiul econometric are la bază în principal lucrarea realizată de Schou-Zibell, Albert și Song, A Macroprudential Framework for Monitoring and Examining Financial Soundness, publicată în luna martie 2010 de Asian Development Bank în cadrul seriei de lucrări dedicate Integrării Regionale Economice. În realizarea studiului empiric ne-am ghidat și după lucrările realizate de Babihuga Rita, Macroeconomic and Financial Soundness Indicators: An Empirical Investigation, publicat în 2007 și studiul realizat de Demirgüç-Kunt Asli și Detragiache Enrica, The Determinants of Banking Crises in Developing And Developed Countries, publicat în 1998.

În literatura de specialitate există mai multe studii care dovedesc faptul că evoluțiile anumitor indicatori macroeconomici pot fi asociate cu apariția crizelor bancare. Astfel, scăderea PIB-ului, ratele dobânzii reale excesiv de înalte, precum și o rată a inflației ridicată pot crește semnificativ posibilitatea de apariție a unei crize bancare sistemice. De asemenea, șocurile sau evoluțiile negative din activitatea de comerț pot crește probabilitatea de apariției a problemelor bancare, chiar dacă dovezile în acest sens nu sunt semnificative (Demirgüç-Kunt și Detragiache 1998).

În studiul nostru s-a pornit prin verificarea volatilității fiecărui indicator macroprudential bancar folosind metodologia descrisă de Schou-Zibell, Albert și Song (2010) cu diferența că pragul de vulnerabilitate a fost stabilit la $\pm 1,5$ în loc de 2. Semnele de vulnerabilitate financiară sunt ilustrate de depășirile de valoare cu $\pm 1,5$ pentru fiecare

$$Z_t = \frac{(X_t - \widehat{\mu}_{t;5})}{\widehat{\sigma}_{t;5}}$$

unitate standardizată a fiecărui indicator de soliditate financiară X_t în anul t , folosind media estimată și deviația standard, $\widehat{\mu}_{X;t;5}$ și $\widehat{\sigma}_{X;t;5}$, generate pe un interval dinamic de 5 ani. Acest test de benchmarking a scos în evidență o serie de semnale de risc în evoluția indicatorilor macroprudențiali bancari cuprinși în studiu.

Analiza relației empirice dintre indicatorii macroprudențiali la nivelul eșantionului bancar analizat și variabilele macroeconomice specifice fiecărei țări s-a realizat prin intermediul tehnicii regresionale de tip panel, folosind metoda celor mai mici pătrate. Astfel, modelul regresiei de tip panel ne permite determinarea variabilelor macroeconomice care stau la baza evoluției indicatorilor macroprudențiali bancari și estimarea influenței lor. Panelul este constituit din 10 secțiuni corespunzătoare unor sisteme bancare central și est europene și 12 perioade corespunzătoare perioadei 2000-2011.

Pentru a surprinde specificul fiecărui sistem bancar analizat s-au introdus efecte fixe pentru secțiuni. Utilizarea regresiei cu efecte fixe ne asigură controlul asupra unor variabile macroeconomice omise sau care diferă între diferite țări dar sunt constante în timp. La construirea ecuațiilor de regresie s-a avut în vedere evitarea multicolarității, adică a situației în care un grup de variabile independente sunt puternic corelate între ele.

În prezenta cercetare, regresia de tip panel cu efecte fixe va lua următoarea formă:

$$IMacroP_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 MacroI_{it} + \alpha_2 X_{it} + \theta_i + \varepsilon_{it}$$

unde $IMacroP_{it}$ reprezintă indicatorii de macroprudențialitate bancară, mai exact indicatorii de stabilitate financiară (FSIs) pentru sistemul bancar i la momentul t , α este constanta ecuației de regresie. $MacroI_{it}$ reprezintă indicatorii macroeconomici specifici țării i la momentul t , X_{it} reprezintă un set de variabile de control aferente țării i la momentul t , θ_i este efectul aleator pentru banca i , iar ε_{it} reprezintă eroarea de estimare.

Indicatorii de macroprudențialitate s-au exprimat pe rând sub forma următoarelor variabile: rata capitalului bancar în total active (capa), rata rezervelor bancare lichide în totalul activelor băncilor (liqu), rata creditelor neperformante în total credite brute (nper), rata de rentabilitate economică (roa) și rata de rentabilitate financiară (roe).

Ca și strategie generală de estimare, pentru fiecare dintre cele cinci variabile dependente analizate s-a pornit de la o regresie de bază ce conține principalii determinanți ai macroprudențialității sistemelor bancare, la care s-au adăugat factori suplimentari în legătură cu

care intuim exercitarea de influențe semnificative asupra indicatorilor de prudență bancară. Astfel, s-au analizat în total 25 de ecuații de regresie dintre care 3 ecuații de regresie în care s-a analizat variabila dependentă rata capitalului bancar în total active, 4 ecuații de regresie în care s-a analizat variabila dependentă rata rezervelor bancare lichide în totalul activelor băncilor, 7 ecuații în care s-a analizat variabila dependentă rata creditului neperformant, 5 ecuații în care s-a analizat variabila dependentă ROA și 6 ecuații în care s-a analizat variabila dependentă ROE.

Rezultatele estimărilor regresionale pot fi sintetizate astfel:

- ciclul afacerii surprins prin evoluția PIB-ului determină o influență semnificativă asupra tuturor celor 4 indicatori macroprudențiali luați în analiză. Aceasta înseamnă că pe perioada boom-urilor economice are loc erodarea capitalului bancar datorită creșterii activelor băncii în aceste perioade, însă se înregistrează creșterea rezervelor lichide ale băncilor și scad creditele neperformante. Totodată creșterea activității economice este asociată cu o profitabilitate bancară mai mare;
- inflația mai ridicată determină creșterea rezervelor bancare lichide și a profitabilității bancare, însă în același timp contribuie la creșterea creditelor restante;
- pe lângă PIB și inflație, rata capitalului bancar în total active mai este influențată în sens negativ de evoluția ponderii creditului intern acordat sectorului privat în PIB și în sens pozitiv de evoluția activității comerciale internaționale a unei țări;
- mărirea ratei reale a dobânzii conduce la creșterea rezervelor lichide din sistemul bancar în raport cu activele bancare, iar mărirea ponderii masei monetare M2 în totalul rezervelor internaționale determină reducerea semnificativă a rezervelor lichide ale băncilor în totalul activelor bancare;
- creșterea ratei șomajului surprinde și ea ciclurile economice determinând creșterea ratei creditelor neperformante, totodată fiind un indicator de dezechilibru economic major contribuind la creșterea vulnerabilităților bancare. De asemenea s-a constatat exercitarea de influențe semnificative pozitive de către rata reală a dobânzii și de influențe semnificative negative de către rata nominală efectivă de schimb valutar asupra ratei creditelor neperformante în totalul creditelor brute;
- profitabilitatea băncilor este influențată în sens direct pozitiv de evoluția activității economice, de inflație și după cum era anticipat este influențată în sens negativ de către rata creditelor neperformante, de rata reală a dobânzii și de creșterea șomajului. De asemenea, influența negativă a ratei creditelor interne acordat sectorului privat în PIB asupra ROA denotă obținerea de randamente mai reduse în cazul creditelor acordate sectorului privat.

Concluzii și perspective ale cercetării

În prezenta lucrare am analizat părțile componente ale cadrului supravegherii macroprudențiale și am încercat să demonstrăm necesitatea implementării și dezvoltării la nivel național și european al unui sistem de supraveghere macroprudențial eficient și eficace. Un prim rezultat al studiului relevă faptul că termenul *macroprudență* a devenit tot mai folosit odată cu declanșarea crizei din anii 2007-2008, însă referiri timide la acest termen s-au făcut încă din anii '70. Cu toate acestea, există o multitudine de elemente necunoscute, incertitudini cu privire la modul de definire a activității de supraveghere bancare macroprudențiale, la instituțiile care ar trebui însărcinate cu această activitate, la mijloacele cele mai eficiente și eficace necesare a se utiliza cu scopul de a evita în viitor dezastrul bancare care au repercusiuni macroeconomice grave.

În prezent, definițiile și obiectivele supravegherii macroprudențiale sunt exprimate în termeni generali, nefiind consacrate definiții clare, concise. Considerăm că pentru îndeplinirea cu eficacitate a activității de supraveghere macroprudențiale bancare este nevoie în primul rând de cunoașterea precisă, determinată a acestei activități. Există incertitudini în ceea ce privește delimitarea între domeniul de aplicare a supravegherii macroprudențiale și a celei microprudențiale.

În opinia noastră, un lucru este cert. Cele două activități se completează reciproc și contribuie la asigurarea stabilității financiare. Cu toate acestea, trebuie delimitate exact domeniul de aplicare și atribuțiile celor două activități precum și modul de interacționare între cele două activități. În privința acestui lucru s-au făcut progrese remarcabile la nivelul Uniunii Europene prin constituirea cadrului european de supraveghere financiară. Părerile sunt fragmentate, motiv pentru care considerăm că este nevoie de continuarea studiilor și cercetărilor în privința definirii și stabilirii unor obiective clare, însă în opinia noastră autoritățile de reglementare și supraveghere trebuie să decidă cu privire la definirea cât mai exactă a noțiunilor ce țin de supravegherea macroprudențială, chiar dacă acestea nu sunt perfecte, ele putând fi îmbunătățite ulterior.

Evoluțiile din activitatea bancară, consecințele crizelor financiare, ne-au semnalizat în primul rând necesitatea existenței activității de supraveghere macroprudențiale și în al doilea rând necesitatea ca această activitate să fie eficientă și eficace cu scopul de a limita pierderile suferite de sistemele bancare naționale în caz de criză financiară cu repercursiuni economice și financiare. Facem această afirmație deoarece s-a constatat diversificarea activității bancare, expansiunea internațională fără frontiere a activității bancare, integrarea piețelor bancare, a investitorilor și a împrumutătorilor într-o piață financiară globală, creșterea finanțării bazate pe piață (în special prin securitizări și instrumente financiare derivate) în detrimentul finanțării tradiționale bazate pe depozite, dezvoltarea exagerată a conglomeratelor financiare care combină activitățile bancare tradiționale cu activități de investiții, de asigurări, apariția și dezvoltarea unor instituții nonbancare

implicate în activități de intermediere financiară. Toate aceste lucruri au prins pe picior greșit autoritățile de supraveghere bancară care au fost depășite de evoluțiile bancare, nemonitorizând la nivel de ansamblu evoluțiile bancare și implicațiile acestor evoluții asupra economiilor naționale.

Considerăm că piața va fi întotdeauna cu un pas înaintea autorităților de supraveghere, însă ea trebuie să se adapteze rapid la evoluțiile bancare, iar în urma activității de monitorizare trebuie să se ajungă la elaborarea unor reglementări prudențiale care să estompeze externalitățile negative ale activității bancare, să permită monitorizarea adecvată a inovațiilor financiare, să diminueze riscul sistemic atât în dimensiune temporală cât și în dimensiune structurală.

Până acum câțiva ani se credea în mod eronat că este suficientă combinarea politicii monetare cu supravegherea bancară microprudențială pentru asigurarea stabilității financiare însă s-a dovedit că lipsește o verigă. Această verigă lipsă este supravegherea macroprudențială. Deși activitatea de supraveghere la nivel macro presupune monitorizarea în ansamblu a sistemelor bancare, politica macroprudențială nu este de sine stătătoare. Aceasta interacționează atât cu politica monetară cât și cu supravegherea microprudențială. Astfel, asigurarea stabilității financiare presupune stabilitatea prețurilor, soliditatea instituțiilor bancare individuale și soliditatea sistemului bancar în ansamblul său.

O altă concluzie ar fi faptul că fiecare politică se realizează cu un instrument distinct, dar nu în mod independent ci complementar. În ceea ce privește supravegherea macroprudențială este esențială stabilirea modului de coordonare a deciziilor de politică macroprudențială cu deciziile adoptate de autoritățile însărcinate cu realizarea politicii monetare și a supravegherii microprudențiale. În ceea ce privește interacțiunea dintre politica macroprudențială și celelalte politici este necesară stabilirea clară a modului de coordonare a politicilor, a modului de luare a deciziilor, a modului de consultare între autorități, precum și a modului de utilizare a instrumentelor macroprudențiale.

În cadrul tezei am identificat o serie de probleme legate de cadrul instituțional al activității de supraveghere bancară macroprudențială. Aceste probleme se referă la: mandat, competențe și instrumente, responsabilitatea și transparența mecanismelor, componența organului decizional și la mecanismele de coordonare a politicilor interne.

Pe lângă necesitatea existenței unui cadru instituțional pentru realizarea supravegherii macroprudențiale propriu-zise sunt necesare o serie de mijloace. Mijloacele identificate pentru realizarea acestei activități sunt: datele statistice, indicatorii și instrumentele macroprudențiale. Din cercetările efectuate precum și în încercarea de a realiza un studiu empiric legat de supravegherea macroprudențială am constatat că datele statistice nu au calitatea așteptată, deoarece acestea au grad de detaliere redus, o parte din ele nu sunt publice, respectiv unele date lipsesc cu desăvârșire sau sunt publicate cu întârziere. Astfel, recomandăm îmbunătățirea calității datelor și informațiilor

publicate deoarece acestea sunt primordiale atât autorităților de supraveghere cât și cercetătorilor din mediul academic pentru îmbunătățirea metodelor de evaluare și diminuare a riscului sistemic, pentru înțelegerea legăturilor dintre sistemul bancar și economia reală. În consecință, considerăm că actualitatea, calitatea și oportunitatea datelor statistice sunt fundamentale analizei și supravegherii macroprudențiale.

O altă problemă este lipsa unui set standard de indicatori necesar a se utiliza pentru realizarea analizelor macroprudențiale. Teoretizările în acest domeniu abundă, însă la nivel internațional nu există un consens cu privire la indicatorii care ar trebui utilizați pentru supravegherea macroprudențială a sistemelor bancare.

Considerăm totuși pertinentă clasificarea indicatorilor realizată de Borio și Drehmann (2009b) în patru mari grupe: indicatori ai dezechilibrelor financiare, indicatori de avertizare timpurie, indicatori bazați pe modele VAR și macro stres teste. Indicatorii din prima grupă ne permit analiza și evaluarea situației din trecut a sistemelor bancare, cele din a doua grupă ne permit identificarea riscurilor în funcție de anumite evoluții ale indicatorilor, precum și previzionarea unor crize financiare, cele din a treia grupă ne permit modelarea econometrică a activității economice și identificarea unor relații de cauzalitate între activitatea bancară și cea economică, iar cele din a patra grupă ne permit verificarea rezistenței sistemelor bancare la posibile șocuri macroeconomice. Chiar dacă această clasificare este destul de clară, problema care se ridică este legată de abundența metodelor și indicatorilor folosiți în identificarea, evaluarea, monitorizarea și previziunea riscului sistemic și a problemelor bancare.

La fel ca și în cazul indicatorilor, instrumentele de politică macroprudențială sunt variate, la nivel global utilizându-se mai multe combinații ale acestor instrumente. Instrumentele macroprudențiale reprezintă un set de măsuri sau acțiuni luate pentru monitorizarea, prevenirea și tratarea riscurilor sistemice. Cele mai multe cercetări în domeniul utilizării acestor instrumente sunt realizate de instituții financiare internaționale. Unul din rezultatele acestor cercetări se referă la formularea de către Comitetul Basel a recomandărilor Acordului Basel III. Chiar dacă în esență Basel III cuprinde recomandări ce țin mai mult de supravegherea microprudențială bancară, totuși unele din ele au și implicații macroprudențiale dintre care amintim: rezervele de conservare a capitalului, rezervele tampon anticiclice, taxarea suplimentară a instituțiilor financiare de importanță sistemică (SIFIs).

Studiul econometric a evidențiat existența unor influențe semnificative ale unor variabile macroeconomice asupra indicatorilor macroprudențiali bancari cuprinși în analiză. Astfel, s-au cercetat corelațiile dintre o serie de variabile macroeconomice și patru elemente de bază ale oricărui sistem bancar: adecvarea capitalului bancar, lichiditatea bancară, calitatea activelor bancare, profitabilitatea bancară. Rezultatele verificărilor au mai consemnat, în cazul unor țări, existența

unor perioade cu risc ridicat în ceea ce privește evoluțiile indicatorilor macroprudențiali bancari dovedindu-se o vulnerabilitate crescută a sistemelor bancare naționale. Considerăm că identificarea timpurie a acestor semnale de risc și utilizarea instrumentelor adecvate de politică macroprudențială prin existența unei activități de supraveghere macroprudențiale eficiente, permit diminuarea vulnerabilităților din sistemul bancar, precum și prevenirea și diminuarea riscului sistemic.

Studiul empiric regresional ne confirmă interdependența ridicată a sferei reale cu sfera bancară. În consecință, reiterăm necesitatea existenței la nivelul fiecărei țări a unui cadru de supraveghere macroprudențială eficientă care să permită autorităților de supraveghere macroprudențiale controlul adecvat al indicatorilor macroprudențiali bancari în funcție de evoluțiile macroeconomice și luarea la momentul oportun a deciziilor potrivite de politică macroprudențială în vederea evitării crizelor financiare.

Costurile economico-sociale ale crizelor financiare evidențiate și în cadrul tezei sunt ridicate. Acestea denotă nevoia unei activități de supraveghere macroprudențiale eficiente. În consecință, considerăm că eficiența supravegherii macroprudențiale bancare se traduce prin diminuarea efectelor negative și a costurilor economico-sociale determinate de dezechilibrele bancare prin monitorizare macroprudențială corespunzătoare a sistemelor bancare în corelație cu evoluțiile macroeconomice și prin folosirea la timpul potrivit și calibrarea corespunzătoare a instrumentelor macroprudențiale bancare.

În final, ca și o concluzie generală, considerăm că o mai bună cunoaștere și înțelegere a elementelor componente ale cadrului supravegherii macroprudențiale combinată cu existența unui anumit grad de standardizare a indicatorilor și instrumentelor macroprudențiale bancare pot îmbunătăți semnificativ capacitatea autorităților de supraveghere de a previziona riscul sistemic, de a evita sau de a diminua consecințele crizelor bancare.

Realizarea acestui studiu, importanța și complexitatea supravegherii macroprudențiale ne deschid **perspectivele** pentru efectuarea de noi studii de cercetare legate de conceperea unui sistem de avertizare timpurie a dezechilibrelor bancare la nivel național, pentru efectuarea de teste de rezistență la stres a sistemelor bancare naționale în vederea verificării rezistenței acestora la șocurile macroeconomice.

Bibliografie selectivă

Cărți – selecție

1. Badea, L., Socol, A., Drăgoi, V., & Drigă, I. (2010). Managementul riscului bancar. București: Editura Economică.
2. Barth, J., Caprio, G., & Levine, R. (2006). Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern. New York: Cambridge University Press.
3. Bliss, R. R. (2007). Multiple regulators and insolvency regimes: obstacles to efficient supervision and resolution. În D. G. Mayes, & G. E. Wood, *The Structure of Financial Regulation* (pg. 132-154). Routledge.
4. Calomiris, C. W. (2011). Banking crises and the rules of the game. În G. Wood, T. C. Mills, & N. Crafts, *Monetary and banking History. Essays in honour of Forrest Capie* (pg. 117-123). Routledge.
5. Cerna, S. (2009). *Economie monetară*. Ed. Universității de Vest.
6. Cerna, S., Donath, L., Șeulean, V., Bărglăzan, D., Albușescu, C., & Boldea, B. (2008). *Stabilitatea financiară*. Timișoara: Editura Universității de Vest.
7. Cranston, R. (1997). *Principles of Banking Law*. Oxford: Clarendon Press.
8. Dănilă, N., Anghel, L., & Dănilă, M. (2002). *Managementul lichidității bancare*. București: Ed. Economică.
9. Dardac, N., & Barbu, T. (2005). *Monedă, bănci și politici monetare*. București: Ed. Didactică și Pedagogică.
10. De Bandt, O., Hartmann, P., & Peydro, J. L. (2012). Systemic Risk in Banking. An Update. În A. N. Berger, P. Molyneux, & J. O. Wilson, *The Oxford Handbook of Banking* (pg. 650-654). New York: Oxford University Press.
11. Dragomir, L. (2010). *European Prudential Banking Regulation and Supervision. The legal dimension*. Routledge.
12. Eisenbeis, R. A., & Kaufman, G. G. (2012). Deposit Insurance. În A. N. Berger, P. Molyneux, & J. O. Wilson, *The Oxford Handbook of Banking* (pg. 339-356). New York: Oxford University Press.
13. Foot, M. (2009). The Future of the Single Regulator Model. În D. Mayes, R. Pringle, & M. Taylor, *The Structure of Financial Regulation* (pg. 479-486). London: Central Banking Publications.
14. Gardener, E. (1986). *UK Banking Supervision. Evolution, Practice and Issues*. London: Allen & Unwin.
15. Gastineau, G., & Kritzman, M. (1999). *Dictionary of Financial Risk Management*. John Wiley and Sons, third edition.
16. Goodhart, C. A. (2007). Financial supervision from an historical perspective. Was the development of such supervision designed, or largely accidental? În D. G. Mayes, & G. E. Wood, *The Structure of Financial Regulation* (pg. 43-64). Routledge.
17. Gujarati, D. N. (2004). *Basic Econometrics*. The McGraw-Hill Companies.
18. Herring, R., & Carmassi, J. (2012). The Corporate Structure of International Financial Conglomerates. Complexity and Its Implications for Safety and Soundness. În A. N. Berger, P. Molyneux, & J. O. Wilson, *The Oxford Handbook of Banking* (pg. 195-200). Oxford University Press.
19. Hubbard, G. R., & O'Brien, A. P. (2012). *Money, Banking, and The Financial System*. Pearson Education, Inc.
20. Huerta de Soto, J. (2010). *Moneda, creditul bancar și ciclurile economice*. Iași: Editura Universității "Al. I. Cuza".
21. Kane, E. J. (2012). Regulation and Supervision. An Ethical Perspective. În A. N. Berger, P. Molyneux, & J. O. Wilson, *The Oxford Handbook of Banking* (pg. 315-338). New York: Oxford University Press.
22. Kindleberger, C. P. (1996). *Manias, Panics and Crashes. A History of Financial Crises*. London: Macmillan.
23. Krugman, P. (2009). *Întoarcerea economiei declinului și criza din 2008*. Publica.
24. Llewellyn, D. (1999a). Introduction: The Institutional Structure of Regulatory Agencies. În N. Courtis, *How Countries Supervise Their Banks, Insurer and Securities Markets*. London: Central Bank Publications.
25. Llewellyn, D. T. (2009). The new banking and financial system. În D. Mayes, R. Pringle, & M. Taylor, *Towards a New Framework for Financial Stability* (pg. 52-54). London: Central Banking Publications Ltd.
26. Lybeck, J. A. (2012). *Istoria globală a crizei financiare (2007-2010)*. Ed. Polirom.
27. Majone, G. (1996). *Regulating Europe*. London: Routledge.
28. Masciandaro, D. (2007). Comment: Allocating Financial Regulatory Powers: The Twin Views. În D. G. Mayes, & G. E. Wood, *The Structure of Financial Regulation* (pg. 213-226). Routledge.
29. Miles, D., Scott, A., & Breedon, F. (2012). *Macroeconomics. Understanding the global economy*. John Wiley & Sons Ltd.
30. Minsky, H. P. (1977). A Theory of Systemic Fragility. În E. I. Altman, & A. W. Sametz, *Financial Crises* (pg. 138-52). New York: Wiley.
31. Minsky, H. P. (1982). The Financial-Instability Hypothesis: Capitalist Processes and the Behaviour of the Economy. În C. Kindleberger, & J. P. Laffargue, *Financial Crises: Theory, History and Policy* (pg. 13-39). Cambridge: UK, Cambridge University Press.
32. Mutu, S. (2012). *Contagiunea pe piața bancară*. Cluj Napoca: Casa Cărții de Știință.

33. Santos, J. A., & Kahn, C. M. (2007). Institutional allocation of bank regulation: a review. În D. G. Mayes, & G. E. Wood, *The Structure of Financial Regulation* (pg. 185-204). Routledge.
34. Schinasi, J. G. (2006). *Safeguarding financial stability. Theory and practice*. Washington, D.C.: International Monetary Fund.
35. Schoenmaker, D. (2010). *The ECB, Financial Supervision and Financial Stability Management*. În J. De Haan, & H. Berger, *The European Central Bank at Ten*. Heidelberg: Springer.
36. Schoenmaker, D., & Oosterloo, S. (2007). Cross-border issues in European financial supervision. În D. G. Mayes, & G. E. Wood, *The structure of Financial Regulation* (pg. 266-269). Routledge.
37. Schooner, H. M., & Taylor, M. W. (2010). *Global Bank Regulation. Principles and Policies*. London: Elsevier.
38. Shin, H. S. (2010b). *Macroprudential Policies Beyond Basel III*. Princeton University.
39. Tinbergen, J. (1952). *On the Theory of Economic Policy*. Amsterdam: North-Holland Publishing Company.
40. Trenca, I. (2006). *Metode și tehnici bancare - principii, reglementări, experiențe*. Cluj Napoca: Casa Cărții de Știință.
41. Trenca, I., & Mutu, S. (2012). *Managementul riscurilor bancare - soluții econometrice*. Cluj - Napoca: Ed. Casa Cărții de Știință.
42. Wellink, A. (2009). *The preparation of prudential regulation for the near future*. În D. Mayes, R. Pringle, & M. Taylor, *Towards a New Framework for Financial Stability*. London: Central Banking Publications.

Articole de specialitate – selecție

43. Aghion, P., Bacchetta, P., & Banerjee, A. (2001). Currency crises and monetary policy in an economy with credit constraints. *European Economic Review* 45(7), 1121-1150.
44. Akerlof, G. (1970). The Market for "Lemons": Quality Uncertainty and The Market Mechanism. *Quarterly Journal of Economics* 84 (3), 488-500.
45. Alessi, L., & Detken, C. (2009). Real time early warning indicators for costly asset price boom/bust Cycles: A role for global liquidity. ECB.
46. Allen, F., & Gale, D. (2004). Financial Fragility, Liquidity and Asset Prices. *Journal of the European Economic Association* 2 , 1015-48.
47. Angelini, P., Neri, S., & Panetta, F. (2011). *Monetary and Macroprudential Policies*. Rome: Banca d'Italia.
48. Apostolik, R., Donohue, C., & Went, P. (2009). *Foundation of Banking Risk: An Overview of Banking, and Risk-Based Banking Regulation*. New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
49. Babihuga, R. (2007). *Macroeconomic and Financial Soundness Indicators: An Empirical Investigation*. IMF.
50. Balla, E., & McKenna, A. (2009). Dynamic Provisioning: A Countercyclical Tool for Loan Loss Reserves. *Federal Reserve Bank of Richmond Economic Quarterly* Vol. 95, pp. 383-418.
51. **Balogh, Péter** (2009). *Banking Supervision in Romania - New Perspectives*. International Conference "Financial Trends in the Global Economy" (p. pg. 169). Cluj Napoca: Faculty of Economics and Business Administration, Babes-Bolyai University.
52. **Balogh, Péter**. (2012). *Macroprudential Tools in the European Banking System*. International Conference Emerging Markets Queries in Finance and Business, Petru Maior University of Tîrgu-Mures, ROMANIA, October 24th - 27th, 2012. 3, pg. pg. 642-647. Tg Mures: Procedia Economics and Finance – Elsevier, indexed in ISI Web of Knowledge - Thomson Reuters. Preluat de pe [http://dx.doi.org/10.1016/S2212-5671\(12\)00208-0](http://dx.doi.org/10.1016/S2212-5671(12)00208-0)
53. **Balogh, Péter**, & Bolocan, M. (2010). *The Management Of Credit Risk According To Internal Ratings-Based Approach*. *Analele Universitatii din Oradea, fascicula Stiinte Economice, TOM XIX, 2nd issue Decembrie 2010*, pp. 665-671.
54. **Balogh, Péter**, & Tocu, N. (2012). *The Financial Safety Net – A Necessity In A Turbulent Financial World*. *Economics and Applied Informatics* 2012/2, pp. 23-30.
55. **Balogh, Péter**, Bolocan, M., & Mutu, S. (2010). *Central Banks' Responsibility in Monetary Policy Communication*. International conference Geba 2010 - Globalization and Higher Education in Economics and Business Administration. Iasi: Faculty of Economics and Business Administration, Alexandru Ioan Cuza University of Iasi.
56. Benston, G. (2000). *Is Government Regulation of Banks Necessary?* *Journal of Financial Research* 18 (2/3).
57. Bernanke, B. S. (2011). *Implementing a Macroprudential Approach to Supervision and Regulation*. Chicago, Illinois.
58. Bichi, C. (2009). *Reglementare și supraveghere bancară. Note de curs master*. București: ASE, Facultatea de Finanțe, Asigurări, Bănci și Burse de Valori.
59. Bini Smaghi, L. (2009). *Macro-prudential supervision*. Venice: BIS.
60. Bolocan, M. D., & **Balogh, Péter**. (2010). *Possibilities of Improving the Methods and Techniques Used in the Surveillance of Credit Risk Management*. International Conference "European Integration - New Challenges 6th Edition (p. 79). Oradea: Faculty of Economic Sciences Oradea, Romania.
61. Bolocan, M., & **Balogh, Péter**. (2010). *Mutations in the Romanian Banking System in the Context of Globalization and European Integration*. International conference GEBA 2010 - Globalization and Higher

- Education in Economics and Business Administration. Faculty of Economics and Business Administration Alexandru Ioan Cuza, University of Iasi.
62. Bordo, M., Eichengreen, B., Kliengbiel, D., & Martinez-Peria, M. (2001). Financial crisis: lessons from the last 120 years. *Economic Policy*, 53-82.
  63. Borio, C. (2003). Towards a macroprudential framework for financial supervision and regulation? BIS.
  64. Borio, C. (2011). Rediscovering the macroeconomic roots of financial stability policy: journey, challenges and a way forward. BIS Monetary and Economic Department.
  65. Borio, C., & Disyatat, P. (2011). Global imbalances and the financial crisis: Link or no link? Basel: BIS.
  66. Borio, C., & Drehmann, M. (2009a). Assessing the risk of banking crises – revisited. BIS.
  67. Borio, C., & Drehmann, M. (2009b). Towards an operational framework for financial stability: “fuzzy” measurement and its consequences. BIS.
  68. Boutin-Dufresne, F., Pena, S., Williams, O., & Zwisza, T. A. (2013). Benchmarking Banking Sector Efficiency Across Regional Blocks in Sub-Saharan Africa: What Room for Policy. IMF.
  69. Brouwer, H. (2010). Challenges in the design of macroprudential tools. Amsterdam: DNB.
  70. Brunnermeier, M., Crockett, A., Goodhart, C., Persaud, A., & Shin, H. (2009). The Fundamental Principles of Financial Regulation. Geneva Report on the World Economy 11, ICBM, Geneva and CEPR, London.
  71. Calvo, G. A. (1996). Capital Flows and Macroeconomic Management: Tequila Lessons. *International Journal of Finance and Economics*.
  72. Caprio, G., & Klingebiel, D. (1996). Dealing with Bank Insolvencies: Cross Country Experiences. Washington: World Bank.
  73. Caprio, G., & Klingebiel, D. (2003). Episodes of Systemic and Borderline Financial Crises. World Bank <http://go.worldbank.org/5DYGICS7B0>.
  74. Carney, M. (2010, June 10). The G-20's core agenda to reduce systemic risk, remarks by Mark Carney, Governor of the Bank of Canada. International Organization of Securities Commissions Meeting. Montreal.
  75. Cecchetti, S. G., Kohler, M., & Upper, C. (2009). Financial Crises and Economic Activity. "Financial Stability and Macroeconomic Policy," a symposium sponsored by the Federal Reserve Bank of Kansas City, at Jackson Hole, Wyoming, 20-22 August 2009.
  76. Chang, R., & Velasco, A. (2001). A model of currency crises in emerging markets. *Quarterly Journal of Economics* 116(2), 489-517.
  77. Chul, P. Y. (2006). A Macroprudential Approach to Financial Supervision And Regulation: Conceptual And Operational Issues. IMF.
  78. Clement, P. (2010). The term "macroprudential": origins and evolution. BIS.
  79. Constâncio, V. (2012). How fit are statistics for use in macro-prudential oversight? Frankfurt am Main: ECB.
  80. Craig, S., & Hua, C. (2011). Determinants of Property Prices in Hong Kong SAR: Implications for Policy. IMF.
  81. Crockett, A. (2000, September 21). Marrying the micro- and macro-prudential dimensions of financial stability. Financial Stability Forum. Basel: BIS.
  82. Dardac, N., & Moinescu, B. (2007). Politici monetare și tehnici bancare. București: Facultatea de finanțe, asigurări, bănci și burse de valori - Catedra de monedă.
  83. De Bandt, O., & Hartmann, P. (2000). Systemic Risk: A Survey. ECB.
  84. de Larosière, J., Balcerowicz, L., Issing, O., Mäser, R., Mc Carthy, C., Nyberg, L., . . . Rüdiger, O. (2009). Report of the High-Level Group on Financial Supervision in the EU. The de Larosière Group.
  85. Delgado, F. L., & Meza, M. (2011). Developments in Financial Supervision and the Use of Macroprudential Measures in Central America. International Monetary Fund/dec. 2011.
  86. Demirgüç-Kunt, A., & Detragiache, E. (1997). The Determinants of Banking Crises: Evidence from Industrial and Developing Countries. World Bank.
  87. Demirgüç-Kunt, A., & Detragiache, E. (1998). The Determinants of Banking Crises in Developing And Developed Countries. International Monetary Fund.
  88. Demirgüç-Kunt, A., Detragiache, E., & Gupta, P. (2000). Inside the Crisis - An empirical Analysis of Banking Systems in Distress. World Bank.
  89. Diamond, D. V., & Rajan, R. (2005). Liquidity Shortages and Banking Crises. *Journal of Finance* 60, 615-47.
  90. Diamond, D., & Rajan, R. (2006). Money in a Theory of Banking. *American Economic Review* 96, 30-53.
  91. Diaz-Alejandro, C. (1985). Good-bye financial repression, hello financial crash. *Journal of Development Economics* 19 North Holland, 1-24.
  92. Dierick, F., Lennartsdotter, P., & Del Favero, P. (2012). The ESRB at work – its role, organisation and functioning. European Systemic Risk Board.
  93. Eichengreen, B., Rose, A., & Wyplosz, C. (1995). Exchange Market Mayhem: The Antecedents and Aftermath of Speculative Attacks. *Economic Policy*.
  94. Erlend, W. N., Osinski, J., Jacome, L. I., & Madrid, P. (2011). Institutional Models for Macroprudential Policy. IMF.
  95. Evans, O., Leone, A. M., Mahinder, G., & Hilbers, P. (2000). Macroprudential Indicators of Financial System Soundness. Washington DC: International Monetary Fund.

96. Galati, G., & Moessner, R. (2011). Macroprudential policy – a literature review. BIS.
97. Gavin, M., & Hausmann, R. (1998). *The Roots of Banking Crises: The Macroeconomic Context in Banking Crises in Latin America*. Washington DC: Inter-American Development Bank.
98. Glick, R., & Hutchison, M. (2011). *Currency Crises*. Federal Reserve Bank of San Francisco.
99. Glocker, C., & Towbin, P. (2012). Reserve Requirements for Price and Financial Stability: When Are They Effective. *International Journal of Central Banking*, Vol. 8 (1), pp. 65-113.
100. Gorton, G. (1988). *Banking Panics and Business Cycles*. *Oxford Economic Papers* 40, 751-781.
101. Gramlich, D., Miller, G. L., Oet, M. V., & Ong, S. J. (2010). Early warning systems for systemic banking risk: critical review and modeling implications. *Banks and Bank Systems*.
102. Hartmann, P., Straetmans, S., & De Vries, C. (2004). Asset Market Linkages in Crisis Periods'. *Review of Economics and Statistics* 86, 313-26.
103. Holopainen, H. (2007). *Integration of financial supervision*. Discussion Papers 12: Bank of Finland Research.
104. Isărescu, M. (2006). *Stabilitatea prețurilor și stabilitatea financiară*. BNR.
105. Isărescu, M. (2011). *Macroprudențialitatea. Reglementarea, crizele financiare și politica monetară*. BNR.
106. Isărescu, M. (2012). *The Future of the International Banking System*. Bucharest: National Bank of Romania and the Romanian Association for the Club of Rome.
107. Krugman, P. (1979). A model of balance-of-payments crises. *Journal of Money, Credit and Banking*, Vol. 11, No. 3, pp. 311-325.
108. Laeven, L., & Valencia, F. (2012). *Systemic Banking Crises: An Update*. IMF.
109. Lahiri, A., & Vegh, C. (2003). Delaying the inevitable: optimal interest rate policy and BOP. *Journal of Political Economy* 111(2), 404-424.
110. Levy-Yeyati, E. L., & Panizza, U. (2011). The Elusive Costs of Sovereign Defaults. *Journal of Development Economics* 94(1), 95–105.
111. Lim, C. H., Columba, F., Costa, A., Kongsamut, P., Otani, A., Saiyid, M., Wu, X. (2011). *Macroprudential Policy: What Instruments and How Are They Used?* IMF.
112. Lindgren, C., Garcia, G., & Saal, I. M. (1996). *Bank Soundness and Macroeconomic Policy*. IMF.
113. Llewellyn, D. (1999b). *The Economic Rationale for Financial Regulation*. Financial Services Authority.
114. Marquez-Diez-Canedo, J., Martinez-Jaramillo, S., & Perez-Perez, O. (2009). A network model of systemic risk. *Journal of Intelligent Systems in Accounting, Finance & Mangement* 16.
115. Martínez-Jaramillo, S., Castañón, C. L., Pérez, O. P., Embriz, F. A., & Gallo D, F. L. (2010). Systemic risk, stress testing and financial contagion: Their interaction and measurement. BIS CCA Conference on “Systemic risk, bank behaviour and regulation over the business cycle” 18–19 March 2010. Buenos Aires: BIS.
116. Melecky, M., & Podpiera, A. M. (2010). *Macroprudential Stress-Testing Practices of Central Banks in Central and South Eastern Europe. An Overview and Challenges Ahead*. The World Bank.
117. Mendoza, E., & Terrones, M. (2008). *An Anatomy of Credit Booms: Evidence from Macro Aggregates and Micro Data*. Cambridge: National Bureau of Economic Research.
118. Mimir, Y., Sunel, E., & Taskin, T. (2012). *Required Reserves as a Credit Policy Tool*. Midwest Macroeconomics Meetings, 16th Annual International Conference on Macroeconomic Analysis and International Finance. Central Bank of the Republic of Turkey.
119. Montoro, C., & Moreno, R. (March 2011). *The Use of Reserve Requirements as a Policy Instrument in Latin America*. BIS Quarterly Review, 53-65.
120. Morris, F., Dorfman, M., Ortiz, J. P., & Franco, M. C. (1990). *Latin America's Banking Systems in the 1980s: A Cross-Country Comparison*. World Bank.
121. Mutu, S., **Balogh, Péter.**, & Moldovan, D. (2010). Using Value at Risk Models for Decision Fundamentation on Central and Eastern Europe Stock Markets. În E. W.-9.-4.-2.-0. Press (Ed.), *Proceedings of the NAUN/IEEEAM Conferences - Development, Energy, Environment, Economics (DEEE'10): Modelling and Simulation Session*, 30 Nov. - 2 Dec. 2010, (pg. pg. 382 - 387). Puerto de la Cruz, Tenerife.
122. Mutu, S., **Balogh, Péter.**, & Moldovan, D. (2011). The Efficiency of Value at Risk Models on Central and Eastern European Stock Markets. *International Journal of Mathematics and Computers in Simulation*, Issue 2, Volume 5/2011, pp. 110-117.
123. Nagy, A. (2013). *Importanța deciziilor de politică monetară din punct de vedere al trinității imposibile. Prezentare în cadrul proiectului educational BNR "Academica", Sinaia, 12 feb. 2013*.
124. Nijathaworn, B. (2009). *Rethinking procyclicality – what is it now and what can be done?* Tokyo: BIS.
125. Padoa-Schioppa, T. (2003). *Central Banks and Financial Stability: Exploring the land in between. The transformation of the European Financial System*. Frankfurt am Main: European Central Bank.
126. Peydró-Alcalde, J., Jiménez, G., Ongena, S., & Saurina, J. (2011). *Macroprudential policy, countercyclical bank capital buffers and credit supply: evidence from the Spanish dynamic provisioning experiments*. Working Paper CEPR/Banca d'Italia.
127. Podpiera, R. (2006). *Does Compliance with Basel Core Principles Bring Any Measurable Benefits?* IMF.
128. Reinhart, C. M., & Rogoff, K. S. (2008). *Banking crises: an equal opportunity menace*. NBER.
129. Reinhart, C. M., & Rogoff, K. S. (2009). *The Aftermath of Financial Crises*. NBER.

- 130.Reinhart, C. M., & Rogoff, K. S. (2011). From Financial Crash to Debt Crisis. *American Economic Review* 101(5), 1676–1706.
- 131.Repullo, R., & Saurina, J. (2011). The Countercyclical Capital Buffer of BASEL III: a Critical Assessment. CEMFI June 2011.
- 132.Schinasi, G. J. (2004). Defining Financial Stability. IMF.
- 133.Schou-Zibell, L., Albert, J. R., & Song, L. L. (2010). A Macroprudential Framework for Monitoring and Examining Financial Soundness. Asian Development Bank.
- 134.Shin, H. S. (2010a). Non-Core Liabilities Tax as a Tool for Prudential Regulation. Policy Memo 19 February 2010.
- 135.Shirakawa, M. (2009). Macroprudence and the central bank. Tokyo: Seminar of the Securities Analysts Association of Japan.
- 136.Stracca, L. (2005). Liquidity and Real Equilibrium Interest Rates. A Framework of Analysis. ECB.
- 137.Tocu, N., & **Balogh, Péter**. (2011). Return To Roots: The Origins Of Money And The Current Financial Crisis. XII Th Annual International Conference Risk In Contemporary Economy, 2011, “Dunarea de Jos” University of Galati. Galati: Faculty of Economics and Business Administration.
- 138.Trichet, J. (2009). Systemic Risk. ECB; Presentation at Clare College, University of Cambridge, 10 December 2009.
- 139.Tumpel-Gugerell, G. (2009). The road less travelled: exploring the nexus of macroprudential and monetary policy. Rome: BIS.
- 140.Velasco, A. (1987). Financial Crises and Balance of Payments Crises: A Simple Model of the Southern Cone Experience. *Journal of Development Economics* 27 (1–2), 263–83.
- 141.Weistroffer, C. (2012). Macroprudential supervision. In search of an appropriate response to systemic risk. Deutsche Bank Research.
- 142.Wezel, T., Chan-Lau, J. A., & Columba, F. (2012). Dynamic Loan Loss Provisioning: Simulations on Effectiveness and Guide to Implementation. IMF.

Rapoarte de specialitate și reglementări – selecție

- 143.Banca Națională a României. (2011). O nouă arhitectură de supraveghere financiară a UE - Comitetul European pentru Risc Sistemic. Buletin de relații internaționale.
- 144.Banca Națională a României. (2012). Regulament nr. 17 din 12.12.2012 privind unele condiții de creditare.
- 145.Bank of England. (2009). The role of macroprudential policy. Discussion paper.
- 146.Comunicate de presă și documente ale Comisiei Europene.
- 147.Deutsche Bank Research. (2011). OTC derivatives markets. Update on current regulatory initiatives. Deutsche Bank.
- 148.European Banking Authority. (2012). Follow-up review of banks’ transparency in their 2011 Pillar 3 reports . EBA.
- 149.European Central Bank. (2012). Financial Stability Review dec. 2012. ECB.
- 150.European Systemic Risk Board. (2011). Recommendation of the European Systemic Risk Board of 21 September 2011 on lending in foreign currencies ESRB/2011/1.
- 151.European Systemic Risk Board. (2013). Benefits of a Standardised Reporting of Pillar 3 Information. ESRB.
- 152.Financial Services Authority.(2009). The Turner Review: A Regulatory Response to the Global Banking Crisis. Financial Services Authority.
- 153.Financial Stability Board. (2009). Guidance to assess the systemic importance of financial institutions, markets and instruments: initial considerations. FSB, IMF, BIS.
- 154.Financial Stability Board. (2011). FSB announces policy measures to address systemically important financial institutions (SIFIs) and names initial group of global SIFIs . Press release 4 November 2011.
- 155.Financial Stability Board. (2012). Recovery and Resolution Planning: Making the Key Attributes Requirements Operational. FSB.
- 156.FSB, IMF, BIS. (October 2011). Macroprudential Policy Tools and Frameworks; Progress Report to G20. IMF.
- 157.FSB; BIS; IMF. (14 febr 2011). Macroprudential policy tools and frameworks. Update to G20 Finance Ministers and Central Bank Governors.
- 158.Group of Thirty. (2010). Enhancing Financial Stability and Resilience. Macroprudential Policy, Tools, and Systems for the Future. Washington: Group of Thirty.
- 159.Group of Twenty. (2009). Leaders' Statement: The Pittsburgh Summit. 24-25 septembrie 2009.
- 160.Hong Kong Monetary Authority. (2011). Loan-to-value ratio as a macroprudential tool - Hong Kong SAR’s experience and cross-country evidence. BIS.
- 161.International Banking Federation. (2010). Preliminary Considerations for a Macro-Prudential Supervisory Framework. International Banking Federation Working Group on Macro-Prudential Supervision.
- 162.Parlamentul European și Comisia. (2010).Regulament (EU) No 1092, Articolul 2.
- 163.Rapoarte și lucrări ale Băncii Reglementelor Internaționale

164. Rapoarte și lucrări ale Comitetului Basel de Supraveghere Bancară.
165. Rapoarte și lucrări ale Comitetului Sistemului Financiar Global.
166. Rapoarte și lucrări ale Fondului Monetar Internațional
167. Working Group on Macroprudential Policy. (2010). Enhancing Financial Stability and Resilience Macroprudential Policy, Tools, and Systems for the Future. Washington, October 2010: The Group of Thirty.

Pagini de internet

168. *** http://europa.eu/efc/index_en.htm
169. *** <http://www.bnro.ro/>
170. *** <http://www.fhlnbanks.com>.
171. *** <http://www.iadi.org/>.
172. *** <http://www.isi-web.org/about-isi>.
173. *** www.bis.org
174. *** www.cnvmr.ro
175. *** www.ecb.int
176. *** www.financialstabilityboard.org.
177. *** www.imf.org